

מעקב הומניטרי

אוקטובר 2009

סקירה כללית

חקלאים עוברים דרך שער חקלאי בגדר ליד הכפר קפין (נפת טולכרם), כשהם מתירים מאחור חלקה נטועה ב-1200 עצי זית - מסיק 2009. צילום פטריק צול

אירועי חודש אוקטובר מדגישים את השפעת הגבלות הגישה, לרבות הגבלות על שימוש במרחב, על יכולתם של פלסטינים בחלקים נרחבים של השטח הפלסטיני הכבוש (שפ"כ) לספק את צרכיהם ההומניטריים הבסיסיים.

ברצועת עזה, מספר ההפניות הרפואיות לטיפול מחוץ לרצועה בחודש אוקטובר, שאושרו על ידי משרד הבריאות הפלסטיני, היה הגבוה ביותר מתחילת השנה (קרוב ל-1000); ואולם בפועל, הגישה לטיפולים אלה ממשיכה להיות מוגבלת כתוצאה שעות הפתיחה המצומצמות של מעברי ארז ורפיח, המופעלים על ידי שלטונות ישראל ומצרים, בהתאמה. החודש מתו שני חולים שנזקקו לטיפול דחוף בעת שהמתינו לצאת מרצועת עזה, האחד

דרך מעבר רפיח והשני דרך מעבר ארז; מותם מעלה את מספר הקורבנות בנסיבות דומות ל-25 במהלך שנת 2009. כרבע מהפניות לקבלת היתר לצאת את הרצועה דרך ישראל (25.5%) עוכבו החודש על ידי הרשויות הישראליות (249) וקרוב לשלושה אחוזים מכלל הבקשות נדחו (28). כאשר קבלת ההיתר מעוכבת, החולים מפסידים את התור שנקבע

להם במסד הרפואי אליו הופנו, ועליהם להגיש בקשה חדשה לקבלת היתר יציאה לאחר קבלת תור חדש מבית החולים. עם זאת, שיעור הפניות המעוכבות בחודש אוקטובר מייצג שיפור יחסי בהשוואה לממוצע הפניות המעוכבות מתחילת השנה, העומד על 36%.

נושאים בהם עוסק גיליון זה:

הגדה המערבית כולל ירושלים המזרחית: מגמת עליה במספר הנפגעים כתוצאה ישירה מהסכסוך • מספר הנפגעים כתוצאה מאלימות מתנחלים נותר גבוה; מסיק הזיתים הפלסטיני נמשך תוך כדי אלימות מצד מתנחלים • חודשו הריסות הבתים בירושלים המזרחית לאחר הפוגה של ששה שבועות • התפתחויות בנושא התנועה והגישה • גישה הומניטרית בגדה המערבית

רצועת עזה: רגיעה יחסית בעזה • ירידה במספר הנפגעים ואולם, המנהרות ממשיכות לגבות חיי אדם • יבוא סחורות • עפ התקרר החורף, האיסור על הכנסת חומרי בנייה חיוניים מחמירה את תנאי החיים הקשים • יבוא דלקים • הפניית חולים לטיפול מחוץ לרצועה • הטיפול במשבר המים והתברואה • סוכנות אונר"א מבצעת הערכות בריאות על מנת לזהות סיבות אפשריות להישגים לימודיים נמוכים

נושאים אחרים בשפ"כ: אירגון Save the Children UK פרסם ממצאי סקר על עקירה כפויה • דוח חדש על מאסרים מנהליים • הליך הפנייה המשולב (CAP) ועידכון פעילות הקרן לסיוע חירום הומניטרי (HRF)

כשהחורף עומד בפתח, סביר כי ההגבלות על יבוא חומרי בנייה וחומרים חיוניים אחרים לרצועה ירעו את תנאי החיים הקשים ממילא של משפחות המתגוררות בבתים ובדירות שניזוקו במהלך מתקפת 'עופרת יצוקה'. רחובות עזה, שהוצפו במי גשמים בסוף חודש אוקטובר, מדגישים את הסכנות האורבות כתוצאה מגשמי החורף הצפויים, ומבליטים את מצבם המעורער של מתקני המים והתברואה, שאחדים מהם עלולים לעלות על גדותיהם, לגרום נזקים לרכוש הסובב אותם ואף ולסכן חיי אדם. למרות שרשויות ישראל התירו במהלך החודשים האחרונים את כינסתן לרצועה של כמיות מוגבלות של חומרים וציוד הדרושים למיזמים של תיקון ושיקום המתקנים, כולל אחת עשרה משאיות בחודש אוקטובר, הרי שהעיכוב באישור אספקה חיונית נוספת כמו גם קשיים אחרים בהליכי התיאום, האטו במידה משמעותית את קצב היישום של מיזמים חיוניים אלה.

בגדה המערבית המשיכו רשויות ישראל ביישום אמצעים המקלים על תנועת הפלסטינים למרבית המרכזים העירוניים העיקריים, כולל הסרת 13 ערמות עפר, בעיקר באזור חברון. עם זאת, השפעת הגבלות הגישה לאדמות ולשימוש במרחב ובמשאבי הטבע באה לידי ביטוי במגוון מצבים בחודש אוקטובר. לאחר הפוגה בת שישה שבועות, חודשו הריסות המבנים הפלסטינים בירושלים המזרחית, שם סובלים הפלסטינים ממצוקת דיור חריפה כתוצאה מכשל תכנוני מתמשך, ומשטר תכנון מגביל אותו מיישמות רשויות ישראל ביחס לאוכלוסייה הפלסטינית. שלושים ואחד בני אדם, כולל 13 ילדים, נעקרו בכפייה מבתיהם כתוצאה מההריסות שבוצעו בחודש אוקטובר. למרות שבאזור C לא בוצעו הריסות מבנים זה החודש השלישי ברציפות, הרי שהחודש חולקו צווי הריסה נוספים כנגד קהילות פלסטיניות.

לקראת סוף החודש באה אל קיצה עונת מסיק הזיתים של שנת 2009, וזאת במידה רבה בשל היבול הדל שהינו תוצאה של שילוב גורמים: המחזוריות הטבעית ותנאי מזג אוויר גרועים לגידול הזיתים; באזורים מסוימים, הגבלות הגישה שנאכפו על ידי רשויות ישראל בעיקר כתוצאה מהגדר ומשטר השערים הנלווה לה, ופעילות אלימה של מתנחלים החמירו את הבעיה, וזאת למרות מספר צעדים מקלים שיושמו על ידי רשויות ישראל.

הגבלות הגישה מהוות מקור תמידי למתחים ולהתנגשויות. שתי הסיבות העיקריות לפציעות בגדה המערבית בחודש אוקטובר (קרוב ל-90 אחוזים מכלל הפציעות) היו קשורות בדרך זו או אחרת לסוגיות גישה. מחצית ממקרי הפציעה של פלסטינים התרחשו בעת התנגשויות שאירעו במתחם מסגד אל אקסא בירושלים המזרחית. התנגשויות אלה פרצו אומנם כתוצאה מניסיונות מצד ישראלים להיכנס למתחם המסגדים, ואולם, כפי הנראה הן החריפו על רקע מניעת הגישה ממרבית האוכלוסייה הפלסטינית לתפילות חודש הרמדאן במסגד אל אקסא. בנוסף לכך, קרוב לשליש ממקרי הפציעה בחודש זה נבע מהתנגשויות במהלך הפגנות המחאה השבועיות הנערכות כנגד בידודן של אדמות חקלאיות על ידי הגדר המוקמת בגדה המערבית.

העדר שיפור משמעותי בגישה למרחב ולמשאבים בעזה ובגדה המערבית מחבל ביכולתם של הפלסטינים לתת מענה לצרכים אנושיים בסיסיים כגון הגנה, מחסה, מזון, מים ושירותי בריאות. הסרת המצור על רצועת עזה, בד בבד עם הקפאת הריסות המבנים וביטול משטר ההיתרים הנלווה לגדר בגדה המערבית ובירושלים המזרחית הינם צעדים חיוניים לשיפור המצב ההומניטרי ולשיקום כבוד האדם של פלסטינים רבים.

הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית

נמשכת מגמת העלייה במספר הפצועים כתוצאה מאירועי עימות ישיר

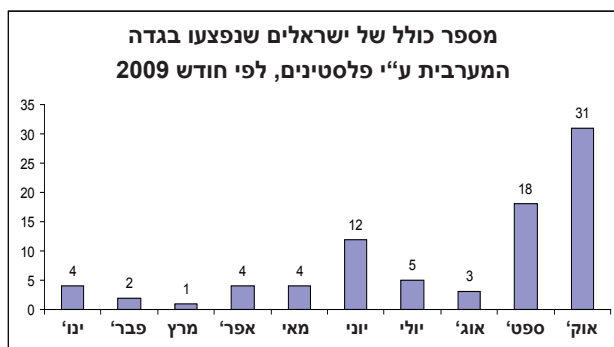
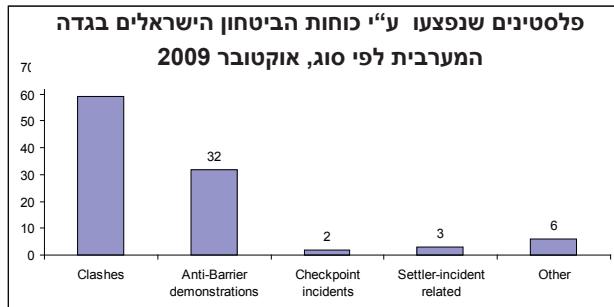
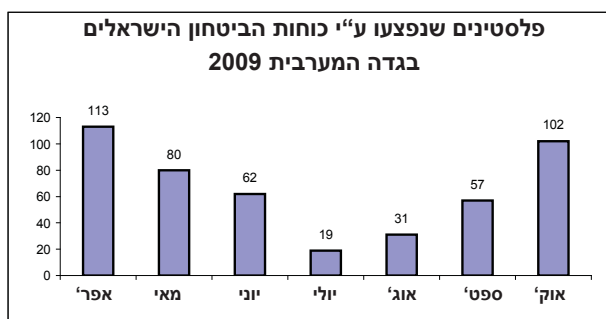
במהלך אוקטובר, הובילו התנגשויות בין כוחות ישראליים לבין פלסטינים למספר הפצועים הפלסטינים הגבוה ביותר שנרשם מאז חודש מאי, ולמספר הרב ביותר של ישראלים שנפצעו באירועי עימות ישיר ב- 2009. למרות שבאוגוסט נעצרה הירידה העקבית במספר הפלסטינים שנפצעו מדי חודש, תקופת הרגיעה היחסית בגדה המערבית נמשכה עד אמצע ספטמבר 2009. הרגיעה הסתיימה בצורה חדה ב- 27 בספטמבר עם פרוץ התנגשויות אלימות במתחם מסגד אל אקסא שבעיר העתיקה של ירושלים, אשר הובילו לעימותים ברחבי הגדה המערבית. לאחר מכן, נמשכה התסיסה בגדה המערבית במשך מרבית חודש אוקטובר, שבמהלכו נפצעו 102 פלסטינים¹ ו- 31 ישראלים, ביניהם 26 אנשי כוחות הביטחון וחמישה מתנחלים, בעיקר בהתנגשויות הקשורות למתחים סביב מתחם מסגד אל אקסא ולהפגנות מחאה נגד הגדר.

ששים ותשעה (69) מהפצועים במהלך החודש, כולל 51 פלסטינים ו- 18 אנשי כוחות הביטחון הישראליים, נפגעו כתוצאה מהתנגשויות שהתרחשו בירושלים בשלושה תאריכים שונים (4, 9 ו- 25 באוקטובר). בעקבות התקרית הראשונה ב- 27 בספטמבר, פרצו שוב עימותים ב- 4 באוקטובר כאשר 150 – 200 מתפללים פלסטינים התבצרו במתחם המסגד לאחר שמנהיגים דתיים ופוליטיים קראו למאמינים להגן על האתר מפני הישראלים; ההתנגשויות במזרח ירושלים וסביבה התחדשו ונמשכו מספר ימים. ב- 11 באוקטובר חלה רגיעה במצב העניינים, לאחר שפלסטינים שהתבצרו במסגד הורשו לצאת מבלי שיעצרו ע"י המשטרה. עם זאת, לאחר הפוגה קצרה, פרצו שוב עימותים ב- 25 באוקטובר לאחר שאנשי דת יהודים קראו לקהילתיהם להתפלל במתחם, ובתגובה קראו המנהיגים המוסלמים פעם נוספת לפלסטינים להגן על מסגד אל אקסא.

העלייה במספר הפצועים בחודש אוקטובר נבעה גם מהעלייה במספר הפצועים במהלך הפגנות מחאה נגד הגדר (32 פלסטינים ושישה ישראלים)², הנתון הגבוה ביותר שנרשם מאז מאי 2009³. לאחר שמפגין פלסטיני לא חמוש נהרג בידי כוחות הביטחון הישראליים במהלך הפגנה בכפר נעלין ביוני 2009, הובילו קריאותיהם של ארגוני זכויות אדם ותגובת הציבור לשינוי דפוסי התגובה של מג"ב להפגנות - חלה ירידה בשימוש בתחמושת חיה ונצפה שינוי בדרכי השימוש ברימוני גז מדמיע, באופן שהוביל לירידה כללית במספר הפצועים במהלך ההפגנות. יחד עם זאת, העלייה שנרשמה מאז במספר

הפצועים הפלסטינים יכולה לנבוע ממספר גורמים: עלייה במספר המפגינים, החרפת "האינטנסיביות" של ההפגנות וכניסתם לפעילות של כלי נשק חדשים, ביניהם סוגים חדשים של רימוני גז ונשק חם המשמש לירי כדורי מתכת המצופים פלסטיק.

בנוסף לנפגעים שצוינו לעיל, נער בן 17 תושב בית עומאר (נפת חברון) נפטר במהלך החודש מפציעות שנגרמו מאש כוחות הביטחון הישראליים במרץ 2009. לאחר הלווייתו של הנער (12 באוקטובר), פרצו עימותים בין הכוחות הישראליים וצעירים פלסטינים שיידו אבנים לעבר החיילים; במהלך ההתנגשויות נפצעו שני ילדים פלסטינים לאחר שהותקפו פיזית ע"י הכוחות הישראליים.

בעקבות תלונה שהגיש ארגון זכויות האדם הישראלי יש דין, עצרו רשויות ישראל ב-5 באוקטובר חיילי החשוד בהכאת יושב ראש הועדה האזרחית של בלעין, המקיימת את הפגנות המחאה השבועיות נגד הגדר, במהלך פשיטה לילית שנערכה בכפר באמצע ספטמבר. לפי דיווחי התקשורת הישראלית, האיש נזקק לאשפוז והצבא הישראלי הטיל צו איסור פרסום על פרטי החייל והחקירה⁴.

כמו כן במהלך אוקטובר, דיווח ארגון זכויות האדם הפלסטיני אל-דמיר ("מצפון" בערבית) שבית דין צבאי האריך בפעם השלישית את מעצרו של פלסטיני פעיל זכויות אדם ופעיל נגד הגדר, שנעצר ב-22 בספטמבר 2009 במעבר הגבול גשר אלנבי עם שובו מנסיעה למטרות הסברה. לפי ארגון אל-דמיר, המספק לפעיל ייצוג משפטי, האיש נחשף להתעללות במהלך חקירתו, שכללה חקירה רצופה במשך 10 – 15 שעות, שפה בוטה ואיומים שהושמעו נגדו ונגד בני משפחתו. מהארגון נמסר שב-8 בנובמבר האריך בית הדין הצבאי את מעצרו של הפעיל ב-10 ימים נוספים ואסר על עורך דינו להיפגש עמו במעצר⁵.

בתקריט נוספת, תקפה קבוצה של 50 – 60 מתנחלים תושבי ההתנחלות מעלה לבונה חקלאים פלסטינים מהכפר סינג'יל (נפת רמאללה) בדרכם למסיק הזיתים; הכוחות הישראליים שנכחו באזור פינו את המתנחלים ואפשרו לפלסטינים לבצע את המסיק. באופן דומה, כרתו מתנחלים תושבי המאחז עדי עד 55 עצי זית שבבעלות חקלאים מהכפר אל מוג'אהיר (נפת רמאללה), לאחר שחיילים ישראלים עצרו שני מתנחלים בחשד לגניבת זיתים השייכים לכפר הפלסטיני.

במהלך החודש, דווח על מספר בעיות הקשורות לתיאום הגישה למטעי זיתים בבעלות פלסטינית הממוקמים בסמוך להתנחלויות ישראליות. לדוגמה, במהלך השבוע שבין התאריכים 7 ו-13 באוקטובר, לא אפשרו הכוחות הישראליים לחקלאים פלסטינים תושבי הכפרים לובאן אל-שרקיייה, סבסטיה, אל-נקורה, עזמוט (נפת שכם), כפר קדום (נפת קלקיליה) ויאסוף (נפת סלפית) גישה למטעי זיתים הסמוכים להתנחלויות עלי, שבי שומרון, אלון מורה וכפר תפוח, כתוצאה מהיעדר תיאום מראש.

באזור הדרומי של הגדה המערבית, היה זה מסיק הזיתים הראשון שנערך בכפוף למנגנון ההיתרים, בעקבות ההכרזה על השטח הממוקם בין הגדר והקו הירוק אזור סגור ("מרחב התפר") בינואר 2009. המת"ק הפלסטיני דיווח שרשויות ישראל אישרו כמחצית מ-420 הבקשות לקבלת היתרים שהגישו פלסטינים, על מנת שיוכלו לגשת אל עצי זית הממוקמים בשטח שמעבר לגדר באזור איד'נא (נפת חברון). עד סוף החודש הסתיים רוב מסיקי 2009, זאת כתוצאה מהיבול הדל שמוערך ב-10 אחוזים בלבד מזה של עונת שיא. היקף היבול היה צפוי להיות מצומצם השנה, לאור העובדה שמדובר בעונת השפל של המחזור הדו שנתי; עם זאת, היה היבול דל במיוחד, ואף קטן מהצפוי בעונה חלשה, וזאת כתוצאה מתנאי האקלים הקשים ששררו מוקדם יותר במהלך השנה. עקב כך, נדרש לפלסטינים פרק זמן קצר באופן משמעותי לביצוע המסיק, בהשוואה לשנים קודמות, והדבר הפחית את הסבירות לתקריט אלימות מצד מתנחלים ולהגבלות גישה.

מספר הנפגעים כתוצאה מאלימות מתנחלים נותר גבוה; הפלסטינים מנסים למסוק זיתים למרות אלימות המתנחלים

במהלך אוקטובר, תיעד משרד OCHA 41 תקריות במעורבות מתנחלים אשר השפיעו על פלסטינים ורכושם. נתון זה מייצג עלייה ביחס ל-27 התקריות שנרשמו בחודש ספטמבר וביחס למוצע החודשי (29) של שנת 2009⁶. חלה עלייה קלה במספר הפצועים בקרב הפלסטינים, 23, בהשוואה ל-21 בספטמבר. במהלך 2009 נפצעו במוצע שלושה עשר פלסטינים⁷ מדי חודש בתקריות במעורבות למתנחלים.

במהלך החודש התרחשו מספר תקריות חמורות של נזק לרכוש, מרביתן בהקשר של מסיק הזיתים, אשר נפתח רשמית ב-11 באוקטובר. לפי דיווחים של צה"ל, לפני מסיק הזיתים, אימצו רשויות ישראל מספר צעדים להגנת החקלאים הפלסטינים מפני התקפות מצד מתנחלים, ביניהם תיאום עם משרדי התיאום והקישור (מת"ק) הפלסטינים, מיפוי אזורי עימות פוטנציאליים, סגירת אזורים מועדים לכניסת מתנחלים, הוצאת צווי הרחקה מהגדה המערבית כנגד שני מתנחלים לפרק זמן של שישה חודשים ופריסת גדודים של משמר הגבול באזורים רגישים. כמו בשנתיים האחרונות, רשויות ישראל הקצו כוחות להגנת החקלאים הפלסטינים ב"אזורי חינוך" הסמוכים להתנחלויות מסוימות, על בסיס תיאום מראש.

על אף הצעדים האמורים לעיל, משרד OCHA תיעד מספר התקפות מצד מתנחלים כנגד פלסטינים שמסקו זיתים וכנגד מטעי הזיתים. תקריות אלה כללו מקרים בהם מתנחלים מסקו זיתים שבבעלות פלסטינים, עקרו או גרמו נזקים לעצי זית והטרידו מוסקים שעשו את דרכם בחזרה מהמסיק. לדוגמה, בכפר קדום (נפת קלקיליה) שרפו מתנחלים תושבי המאחז מצפה עמי 250 עצי זית בעקבות פינוי המאחז ע"י הצבא ומשטרת ישראל. תקרית זו התרחשה במסגרת מדיניות "תג המחיר" לפיו יתקפו המתנחלים קהילות פלסטיניות בתגובה לכל ניסיון לפנות מאחז. לפי דיווחי התקשורת הישראלית, עצרה משטרת ישראל 13 מתנחלים לאחר שסירבו לעזוב את האזור.

משטח זה כבר בנוי. באזורים שבהם הבנייה מותרת, ההגבלות שמטילה ישראל בתחומי התכנון והפיתוח, הכוללות דרישות בירוקרטיות ותשלומים גבוהים, מקשות במידה רבה על התושבים הפלסטינים להשיג היתרי בנייה ומאלצות משפחות רבות לבנות באופן "בלתי חוקי" ולהסתכן בהריסת בתיהן. לפי הערכות שמרניות, בתיהם של כ-60,000 פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית מצויים בסכנת הריסה⁹. במהלך החודש, דיווח העיתון הישראלי "ידיעות ירושלים" על מסמך שהוציאה עיריית ירושלים והמצביע על כוונה להוציא אל הפועל בעתיד הקרוב 42 צווי הריסה התלויים ועומדים כנגד בתים ומבנים בבעלות פלסטינית בירושלים המזרחית, בנוסף ל-17 צווי הריסה כנגד מבנים בבעלות ישראלית¹⁰.

גוברים החששות בנוגע לגירושן האפשרי של משפחות פלסטיניות נוספות מבתיהן בירושלים המזרחית, בייחוד בשכונת שייח ג'ראח. ב-15 באוקטובר פג תאריך היעד, אשר צוין בצו פינוי שהוצא קודם לכן, לפינוי אחד הבתים בו מתגוררת משפחה בת חמש נפשות. ב-31 בדצמבר 2008, פסק בית הדין המחוזי בירושלים לטובת קבוצת משפחות ישראליות שטענו לבעלות על השטח שעליו נבנה הבית. בנובמבר 2008 גורשה משפחה פלסטינית שהתגוררה באותו אזור בנסיבות דומות. בתחילת אוגוסט 2009, גורשו באופן דומה 53 בני אדם, בני שתי משפחות, מבתיהם באזור אחר של שייח ג'ראח באותן הנסיבות. בתקרית בנסיבות דומות, שהתרחשה ב-30 באוקטובר, תקפה קבוצת מתנחלים משפחה פלסטינית בשכונת בית צפאפה שבירושלים המזרחית ופצעה ארבעה מבני המשפחה, אחד מהם בפגיעת ירי. ההתקפה אירעה בהקשר של מחלוקת בנוגע לבעלות על שטח. ב-2 בנובמבר, השתלטה קבוצה של 40 מתנחלים, בליווי מאבטחים חמושים, על אגף לא מאוכלס של בית פלסטיני נוסף בשכונת שייח ג'ראח. (לפרטים, ראו דוח "מעקב ההומניטרי" לחודש נובמבר 2009).

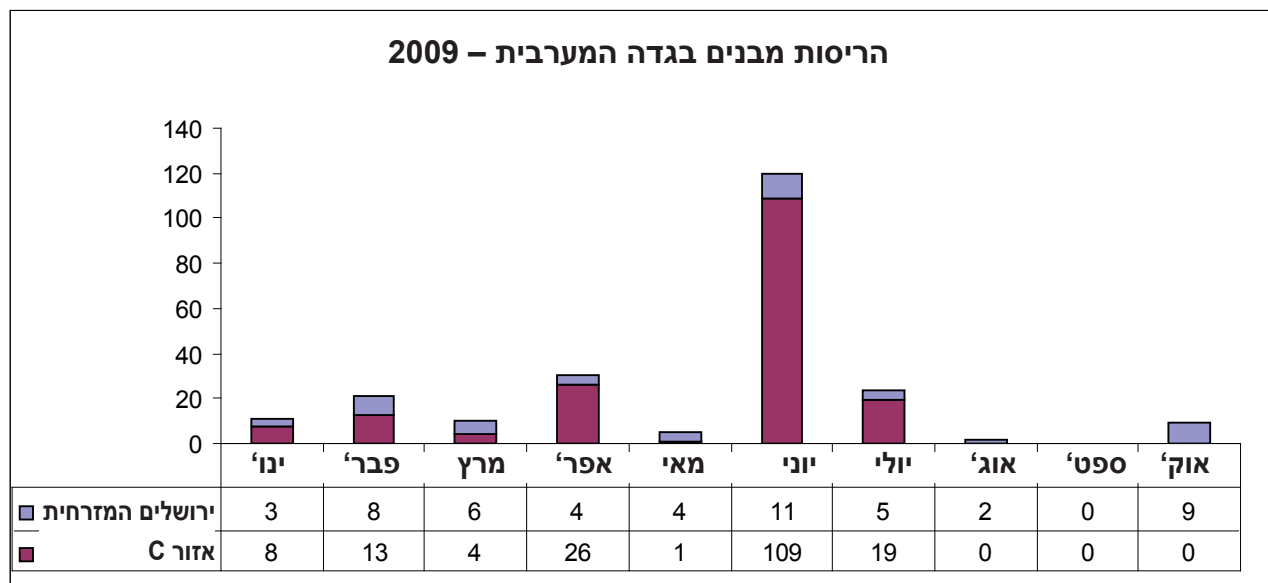
במהלך אוקטובר התרחשו גם מספר תקריות של אלימות במעורבות מתנחלים שלא היו קשורות למסיק הזיתים. ב-20 באוקטובר פרצו עימותים בין מתנחלים ופלסטינים בשכונת שייח ג'ראח שבירושלים המזרחית לאחר שהראשונים תקפו את אוהלה של משפחת אל ג'אווי, שפונתה מביתה באוגוסט 2009. כתוצאה מההתנגשויות נפצעו 11 פלסטינים ונגרם נזק לרכוש פלסטיני. המשטרה התערבה באירוע ועצרה חמישה פלסטינים וארבעה מתנחלים.

בנוסף, משרד OCHA תיעד 14 תקריות, ביניהן יידוי אבנים (10 תקריות) ויידוי בקבוקי תבערה (4 תקריות) לעבר כלי רכב בעלי לוחית רישוי ישראלית שנסעו בכבישי הגדה המערבית במהלך אוקטובר. התקריות גרמו לפציעתם של חמישה ישראלים, ביניהם פצוע קשה מפגיעת בקבוק תבערה שנזרק בסמוך למחנה הפליטים אל פואר (נפת חברון).

חודשו הריסות המבנים בירושלים המזרחית לאחר הפוגה של שישה שבועות; לא בוצעו הריסות מבנים באזור C מזה שלושה חודשים ברציפות

במהלך אוקטובר הרסו רשויות ישראל 11 מבנים בבעלות פלסטינית, ביניהם תשעה בתי מגורים, כולם בירושלים המזרחית. כתוצאה מהריסות המבנים נעקרו ממקום מגוריהם 31 פלסטינים, ביניהם 13 ילדים⁸. במהלך 2009, הרסו רשויות ישראל 235 מבנים בבעלות פלסטינית, מתוכם 57 בירושלים המזרחית ו-180 באזור C. הריסות מבנים אלו גרמו לעקירתם של 588 פלסטינים. יותר ממחצית העקורים (298) היו ילדים.

בעוד שישראל הפקיעה כ-35 אחוזים משטחה של ירושלים המזרחית לצורך הקמת התנחלויות, לרשות הפלסטינים עומדים רק כ-13 אחוזים מהשטח לצורכי בנייה וחלק גדול

מאז ה- 25 ביולי 2009 לא בוצעו הריסות מבנים באזור C. יחד עם זאת, רשויות ישראל המשיכו להוציא צווי הריסה וצווי הפסקת עבודה כנגד מבנים באזור C. במהלך החודש, התקבלו במשרד OCHA דיווחים על כך שרשויות ישראל חילקו 30 צווי הפסקת עבודה והריסה כנגד מבנים בבעלות פלסטינית, מתוכם 21 בתי מגורים, באזור C, בגין היעדר היתרי בנייה. צווים אלו יכולים לגרום לעקירתם של 182 פלסטינים, ביניהם 91 ילדים, ממקום מגוריהם. מאז תחילת השנה נעקרו ממקום מגוריהם 319 בני אדם, ביניהם 167 ילדים, כתוצאה מהריסת בתיהם באזור C. ישנם כיום 3,000 צווי הריסה התלויים ועומדים כנגד מבנים בבעלות פלסטינית באזור C, הניתנים להוצאה אל הפועל בכל רגע נתון.

כמו כן במהלך החודש, המנהל האזרחי הישראלי הסיר צינורות השקיה שהונחו על קרקע שבבעלות תושבי הכפר אל בקעה שבאזור C של נפת חברון; לפי המנהל האזרחי הישראלי, חוברו הצינורות, בניגוד לחוק, לרשת המים המיועדת לספק מים לשימוש ביתי באזור חברון. התנגשויות שפרצו במהלך הסרת הצינורות הסתיימו בפציעתם של שישה פלסטינים, מתוכם חמש נשים.

בנוסף, במסגרת עתירה שהוגשה לבית הדין הגבוה לצדק ובמסגרת הסכם שנחתם בין המחלקה המשפטית של המנהל האזרחי לעורך הדין שמונה מטעם ארגון "שומרי משפט" – רבנים למען זכויות אדם" לייצג את הקהילה, הוסכם ש- 20 משפחות מביר אל ביד, קהילה המתגוררת במערות בחלקה הדרום מזרחי של נפת חברון שבתחומי אזור C, יוכלו לשוב לבתיהן ולאדמותיהן ב- 28 באוקטובר 2009. משפחות אלו גורשו מבתיהן ע"י צה"ל ומתנחלים ישראלים ומאז לא התאפשר להן לשוב כתוצאה מאלימות שיטתית שהפעילו המתנחלים נגד התושבים הפלסטינים בין השנים 1999 ו- 2000. לאחר שקיבלו את ההודעה בדבר תאריך חזרתם המוסכם והמתואם, חלק מבני המשפחות האמורות עיכבו את שובם לאזור משום שחששו שיותקפו ע"י מתנחלים. תושבים אחרים ששבו לאזור סבלו התקפות והטרדות מצד מתנחלים, כולל פציעתן של רעות צאן והריגת טלה. עורך הדין המייצג את הקהילה ממשיך בתיאום מול המנהל האזרחי ומבקש שהצבא הישראלי יעניק לתושבים הגנה מספקת מפני התקפות מצד מתנחלים.

התפתחויות בנושא התנועה והגישה

במהלך אוקטובר, יישמו רשויות ישראל צעדים נוספים המקלים על תנועת הפלסטינים בין המרכזים העירוניים העיקריים בגדה המערבית (לא כולל ירושלים המזרחית). צעדים אלו כוללים את הסרתן של 12 ערימות עפר לאורך כביש 60 וכביש 325 שבנפת חברון, ושל ערימת עפר נוספת בכניסה הראשית של הכפר עזון (נפת קלקיליה)¹¹. צעדים אלו מתווספים להסרתם של 39 ערימות עפר וחסימי דרכים (שורות של קוביות בטון) בספטמבר 2009, מרביתם לאורך הקטע הדרומי של כביש 60, עורק התחבורה הראשי מצפון לדרום הגדה המערבית²¹.

נכון לסוף החודש, היו בתחומי הגדה המערבית 578 מכשולי סגר. נתון זה מייצג ירידה בהשוואה ל- 632 המכשולים שנצפו בחודש מאי 2009, וכולל 69 מחסומים המאוישים דרך קבע, 21 מחסומים "חלקיים" (מאוישים על בסיס אד-הוק) ו- 448 מכשולים לא מאוישים.

הגדר ממשיכה להוות את המכשול העיקרי המשבש את תנועת הפלסטינים בתחומי הגדה המערבית. בעקבות ההכרזה על שטחים חדשים, הממוקמים מעבר לגדר (בין הגדר והקו הירוק) במרכז הגדה המערבית ובדרומה, כ"שטח צבאי סגור" מוקדם יותר ב- 2009, החלו החודש רשויות ישראל לדרוש מחקלאים פלסטינים להציג "היתר מבקר" כתנאי לגישה לאזורים אלו. לקראת עונת המסיק שהחלה באוקטובר, הנפיקו רשויות ישראל היתרים נוספים ופתחו עשרות "שערים עונתיים" במטרה לאפשר לפלסטינים גישה למטעי זיתים הממוקמים מעבר לגדר. יחד עם זאת, היקף היבול של מטעים אלו הצטמצם מאד השנה בשל המחזור הדו-שנתי החלש, תנאי מזג אוויר קשים ששררו בתחילת עונת הגידול וגם בגין אי יכולתם של החקלאים לגשת למטעים אלה במשך השנה, על מנת לבצע עבודות תחזוקה חיוניות כגון חריש, עישוב ודישון³¹.

בירושלים המזרחית, ממשיכים הגדר ומשטר ההיתרים הנילווה להגביל במידה רבה את גישתם של פלסטינים לשירותי רפואה מתמחים (רפואה יועצת מקצועית) למוסדות אקדמיים, למקומות עבודה, לאירועים חברתיים ומשפחתיים ולאיתרי הפולחן. לרגל יום כיפור וחג הסוכות שהתקיימו במהלך עשרת הימים הראשונים של החודש, הטילו רשויות ישראל סגר כללי על הגדה המערבית, שבמסגרתו נמנעה הגישה גם מבעלי היתרים לירושלים המזרחית ולישראל, למעט עובדים של ארגונים בינלאומיים ומקרים הומניטריים.

ההתנחלויות הישראליות ממשיכות להוות את הגורם המשמעותי ביותר בעיצוב מנגנון הגבלות התנועה והגישה, כולל תוואי הגדר. במהלך אוקטובר, האריך הצבא הישראלי למשך שישה חודשים נוספים את תוקפם של הצווים הצבאיים (שהוצאו במקור בשנת 2006) המגבילים את תנועת הפלסטינים בתחומי העיר העתיקה של חברון, בה הוקמו שלוש התנחלויות ישראליות בשנות השמונים של המאה הקודמת. לפי הוראות הצווים, חמישה קטעי כביש מוגדרים כ"שטח צבאי סגור" שבו תנועת הפלסטינים אסורה לחלוטין או מוגבלת להולכי רגל בלבד. הצווים אינם תקפים לגבי אזרחים ישראלים, לרבות המתנחלים המתגוררים באזור⁴¹.

עוד במהלך החודש, בית הדין הגבוה לצדק (בג"צ) פסק בעתירה שהגישה האגודה לזכויות האזרח בישראל, אשר ערערה כנגד האיסור שהטיל צה"ל על שימוש פלסטינים בקטע מכביש 3625 שבמערב נפת חברון. לפי צה"ל, האיסור הוטל במטרה להגן על המתנחלים המתגוררים במאחז ה"לא מורשה" הסמוך נגוהות, וכן על חיילים ישראלים, הנוסעים

הגישה, בהשוואה לחודש ספטמבר (80 לעומת 50 תקריות). כתוצאה מכך, איבד האו"ם 701 שעות עבודה או 93 ימי עבודה – ירידה בשיעור של 39 אחוזים בהשוואה לספטמבר.

מרבית המקרים (55 אחוזים) המדווחים של מניעת או עיכוב הגישה של אנשי האו"ם נבעו מדרישת כוחות הביטחון הישראליים לערוך חיפוש בתוך כלי הרכב של האו"ם. למרות שבדיקה ויזואלית חיצונית מתבצעת בקביעות על ידי אנשי כוחות הביטחון המאיישים את המחסומים, הרי שלעיתים קרובות הם מתעקשים, בנוסף לכך, לערוך גם חיפוש פולשני בתוך כלי הרכב, אלא אם הוא מוביל אישיות דיפלומטית. לפי אמנת האו"ם בדבר זכויות יתר וחסינויות (1946), רכוש האו"ם ונכסיו הינם חסינים בפני חיפוש ועובדי האו"ם מונחים שלא לאשר חיפושים בכלי רכבם.

במחצית הראשונה של 2009 התרחשו 542 תקריות גישה, אשר גרמו לאובדן של 3,331 שעות עבודה. נתון זה זהה, פחות או יותר, לנתון המקביל שנרשם במחצית הראשונה של 2008.

מאות מטרים באזור המוגבל שלאורך הגבול וביצעו פעולות של יישור קרקע. הכוחות אילצו חקלאים פלסטינים לעזוב את השטחים החקלאיים.

חיל הים הישראלי המשיך גם הוא למנוע גישת דיגים למרחק העולה על שלושה מיילים ימיים מהחוף באמצעות ירי לעבר סירות דיג פלסטיניות, אשר אילץ אותן לשוב אל החוף.

עם זאת, נרשמו נפגעים פלסטינים נוספים בתקריות אחרות, הקשורות למנהרות: ארבעה בני אדם נהרגו ו-17 נוספים נפצעו בעת שעבדו בתוך מנהרות, כתוצאה מהתמוטטות או התחשמלות. מאז תחילת המצור הישראלי על עזה ביוני 2007, חלה עלייה הדרגתית בהיקף פעילות המנהרות, במטרה לפצות על אובדן הגישה לסחורות שנכנסו בעבר דרך המעברים הרשמיים; לפי דיווחים, המנהרות משמשות להעברת כל סוגי הסחורות כמעט, למרות שמחיריהן של חלק מהסחורות מציבים אותן מחוץ להישג ידה של האוכלוסייה.

עוד במהלך החודש, כוחות ישראלים ירו ב-6 באוקטובר שבעה פגזי טנק באזור הסמוך לבית הספר התיכון לנערים "א-שוהדא" שבעיר עזה ואחד הפגזים פגע במבנה פגיעה ישירה; בית הספר היה ריק מתלמידים באותה העת. לפי משרד החינוך הפלסטיני, זוהי הפעם הרביעית שכוחות ישראלים פגעו בבית ספר זה מאז מתקפת "עופרת יצוקה" (והפעם השישית מאז 2004), שבמהלכה נהרגו חמישה מתלמידיו. בית הספר שוכן במרחק של פחות מ-1.5 ק"מ מגדר הגבול של עזה, באזור הבנוי הקרוב ביותר אל הגבול.

בכביש זה. כ-25,000 פלסטינים, המתגוררים ב-12 כפרים הממוקמים לאורך הכביש, נאלצו לבצע עיקוף ארוך על מנת להגיע למרכזי השירותים בערים חברון ודורא. תושבי אחד הכפרים (פוקייקיס) הזקוקים לכביש זה כדי להגיע לעיירה הסמוכה בית עאוה, היו זכאים להגיש בקשה להיתר מיוחד להשתמש בכביש זה במהלך שעות מסוימות של היום. בפסיקתו, הכריז בג"צ שהאיסור אינו חוקי והעניק לצה"ל שלושה חודשים לבצע את הסידורים הדרושים לפני שהכביש ייפתח לשימוש הפלסטינים. בג"צ מצא שהנזק הנגרם לשגרת חייהם של הפלסטינים תושבי האזור כתוצאה מהאיסור אינו מידתי ביחס לשיקולי הביטחון הרלוונטיים. יחד עם זאת, הפסיקה אינה מתייחסת לטענת האגודה לזכויות האזרח כי האיסור אינו חוקי גם משום שהוא מהווה אפליה, על בסיס לאום, בין תושבי האזור.

גישה הומניטרית בגדה המערבית

הגבלות גישה, בייחוד במחסומי הגדר, המשיכו לשבש את פעילות האו"ם בגדה המערבית. באוקטובר 2009 דיווחו עובדי האו"ם על עלייה בשיעור של 38 אחוזים במספר תקריות

רצועת עזה

רגיעה יחסית בעזה; ירידה במספר הנפגעים ואולם, המנהרות ממשיכות לגבות חיי אדם

במהלך החודש חלה ירידה במפלס האלימות הישראלית-פלסטינית בהשוואה לחודש הקודם. במהלך אוקטובר, פצעו כוחות הביטחון הישראליים שישה פלסטינים, לעומת שמונה הרוגים ו-18 פצועים בחודש ספטמבר. ארבעה מבין מקרי הפגיעה המדווחים נגרמו בתקרית אחת שהתרחשה ב-14 באוקטובר, במהלך תקיפה מן האוויר של מנהרות העוברות תחת גבול עזה-מצרים. בנוסף, גבר אחד מת מפציעות שספג במהלך מתקפת "עופרת יצוקה". מספר הטילים מתוצרת מקומית ופגזי המרגמה ששיגרו פלגים פלסטיניים נותרו נמוך באופן יחסי ובדומה לחודשים הקודמים, הם לא גרמו לנפגעים או לנזק לרכוש. מאז כניסתה לתוקף של הפסק האש שהוכרזה (בנפרד על ידי הצדדים) ב-18 בינואר 2009, נהרגו 51 פלסטינים וישראלי אחד ונפצעו 121 פלסטינים ושבעה ישראלים, בהקשר של הסכסוך הישראלי-פלסטיני בעזה ובאזורה הדרומי של ישראל.

כוחות הצבא הישראלי המשיכו לאכוף הגבלות גישה לרצועה ברוחב 300 מטרים⁵¹ שלאורך גדר הגבול ופתחו באש לעבר פלסטינים שנכנסו לאזור זה או התקרבו אליו. בשתי תקריות שונות במהלך אוקטובר, ירו הכוחות הישראליים המוצבים בגבול ופצעו שני פלסטינים, אחד מהם נער בן 16 והשני גבר הסובל מפיגור שכלי, שתי התקריות התרחשו בבית לאהיה. בעשר הזדמנויות שונות לפחות במהלך חודש ספטמבר, חדרו כוחות ישראלים מלווים בטנקים ודחפורים לעומק של כמה

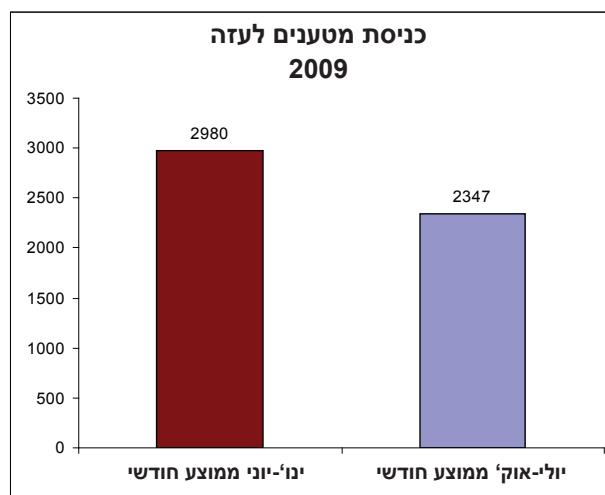
יבוא סחורות

במהלך אוקטובר, הותרה כניסתם לעזה של 2,364 מטעני סחורות (מטען = משאית עם נגרר אחד). מצרכי מזון וחומרי ניקוי ייצגו את האחוז הגבוה ביותר מבין כלל המטענים (92 אחוזים) ואילו יתר המטענים הכילו אספקת דלקים, כולל גז בישול אך לא כולל דלק תעשייתי המיועד עבור תחנת הכוח של עזה (שלושה אחוזים), חומרי גלם לחקלאות (שלושה אחוזים) ופריטים נוספים (שני אחוזים).

למרות שחלה עלייה בשיעור של כמעט שמונה אחוזים במספר המטענים שנכנסו לעזה, בהשוואה לחודש הקודם, לא הספיק סה"כ היבוא כדי לפצות על הירידה הכוללת בכמות הסחורות הנכנסות לרצועה דרך המעברים הרשמיים. בין החודשים יולי ואוקטובר, חלה ירידה בשיעור של כ- 21 אחוזים בכמות הממוצעת של סחורות הנכנסות לעזה מדי חודש, בהשוואה לממוצע החודשי שנרשם במהלך שישה החודשים הראשונים של 2009. בין הגורמים התורמים לירידה זו ניתן למנות את השינוי במתכונות הפעילות של מעבר כרם שלום, אשר פועל מאז חודש יולי במשך חמישה ימים בשבוע במקום שישה, את הגידול בהיקף הסחורות המועברות דרך המנהרות, אשר ייתכן שהשפיע על רמת הביקוש לסחורות הנכנסות דרך המעברים, ואת הצפת השוק במספר המוגבל של הפריטים שכניסתם לרצועה מותרת דרך המעברים הרשמיים.

במהלך החודש, הותרה כניסתם לעזה של אחד עשר מטעני אספקה המיועדת עבור מיזמים במגזר המים, כולל צינורות פלסטיק (ארבעה מטענים), מלט (שני מטענים), זפת (מטען אחד) ומתקני התפלת מים (ארבעה מטענים). המשלוחים הקודמים של חומרים המיועדים עבור מיזמים בתחום המים והתברואה, אשר כללו מספר מוגבל של מטענים, נכנסו לרצועה באפריל ובתחילת אוגוסט 2009. (ראו גם את הסעיף מים ותברואה בהמשך).

מגמת הירידה במספר המטענים המיועדים עבור ארגוני סיוע הומניטרי נמשכה מזה החודש החמישי ברציפות (ראו תרשים

– עמוד 10). יחד עם זאת, הממוצע החודשי של מטענים הומניטריים שנרשם מאז תחילת הירידה (יולי – אוקטובר 2009) גבוה ב- 78 אחוזים מהממוצע החודשי שנרשם ב- 2008 (343 לעומת 193 מטענים). במלים אחרות, הירידה שחלה לאחרונה הינה יחסית למספרם הגבוה של מטעני הסיוע ההומניטרי שנכנסו לעזה במהלך שישה החודשים הראשונים של השנה – מיד לאחר מתקפת "עופרת יצוקה" או במהלכה.

עם התקרבו החורף, האיסור על הכנסת חומרי בנייה חיוניים מחמיר את תנאי החיים הקשים

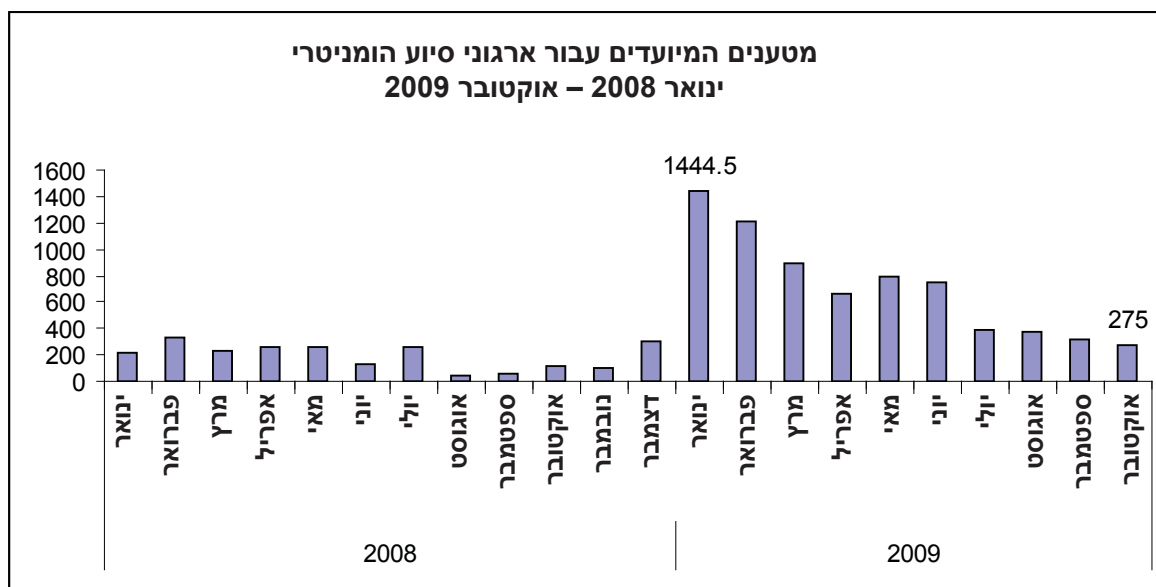
כמעט עשרה חודשים לאחר סיום מתקפת "עופרת יצוקה" בעזה, טרם התאפשרו בנייה מחדש או שיקום של מבנים שנהרסו או ניזוקו במהלכה, עקב האיסור המתמשך על כניסת חומרי בנין לרצועת עזה. סקר שנערך מטעם תכנית הפיתוח (UNDP) ותכנית הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א) העלה כי יותר מ- 6,000 מבנים נהרסו או ספגו נזקים כבדים במהלך המתקפה הישראלית האחרונה⁶¹.

עם התקרבות עונת החורף מחמיר המצב ברצועה. גשמים כבדים, אשר גרמו להצפת הרחובות בימים האחרונים של חודש אוקטובר, החריפו את תנאי החיים הקשים של חלק מהמשפחות שבתיהן נהרסו במהלך המתקפה הישראלית. מספר הנפגעים הקשים ביותר מהמצב עקב הגשמים האחרונים – אלו הממשיכים להתגורר באוהלים בתוך או בסמוך להריסות בתיהם – מוערך ביותר מ- 100 משפחות. כמו כן, קיים חשש שהשילוב של גשמי החורף הכבדים, הפסקות החשמל ותפקודן הלקוי של המשאבות יוביל לכך שמתקני הטיפול במי שופכין יעלו על גדותיהם, וההצפה תגרום נזקים משמעותיים לרכוש הסמוך למתקנים אלה, כמו גם לזיהום מקורות המים. בהודעה לתקשורת שפורסמה ב- 26 באוקטובר, קרא ג'ון גינג, מנהל המבצעים של סוכנות אונר"א בעזה, לפתיחה מיידית של כל מעברים לרצועה לפני בוא החורף.

בנוסף, חברת החשמל של עזה (GEDCO) הזהירה כי ייתכנו שיבושים באספקת החשמל לאזורים מסוימים עקב מצבן הרעוע של רשתות החשמל, אשר ספגו נזקים במהלך המתקפה הישראלית. כתוצאה מהגבלות על הייבוא, רכיבים מסוימים של רשתות החשמל טרם תוקנו או הוחלפו. כאשר מתרחשות הפסקות חשמל, נקטעת האספקה לאזור שלם, כולל למרכזי שירותים לציבור הממוקמים באזור זה, דוגמת מתקני מים ותברואה, מרכזי בריאות ומוסדות חינוך. מעבר לנזקים שספגו רשתות החשמל, מתרחשות ברחבי רצועת עזה הפסקות חשמל מתוכננות עקב המחסור בחשמלף בעיקר כתוצאה מההגבלה על כניסת דלק תעשייתי⁷¹.

נמשך יישומן של מספר תוכניות המיועדות למזער את השפעת הנזקים שנגרמו במהלך "עופרת יצוקה". תוכניות אלו כוללות בעיקר סיוע במזומנים וסילוק פסולת בניין. הסיוע במזומנים

שאינן במנהרות צינורות להעברת גז בישול. רמת האספקה הנוכחית של גז בישול אינה עונה על הביקוש ועקב כך נאלצו רוב תחנות חלוקת גז הבישול ברחבי עזה (28 תחנות) לפעול במשך יום או יומיים בלבד בשבוע ו- 25 מאפיות נאלצו, לפי דיווחים, לעבור לשימוש בדלקים חלופיים. מהתאחדות ספקי הדלק (PDA) נמסר שקיים חשש כבד שהעברת מסוף הדלקים מנחל עוז למעבר כרם שלום תחריף עוד יותר את המחזור הנוכחי.

למרות ש- 36,500 ליטר דלק לשימוש פרטי נכנסו לרצועה דרך הצינורות בנחל עוז, עזה ממשיכה להסתמך במידה רבה על דלק המועבר ממצרים דרך המנהרות העוברות תחת גבול עזה-מצרים – כמעט 100,000 ליטר סולר ו- 100,000 ליטר דלק מועברים לרצועה מדי יום. על אף שישראל מוכנה לאפשר כניסה של כמעט 75,000 ליטר דלק ו- 800,000 ליטר סולר מדי שבוע, החברות המקומיות לא הזמינו כל אספקה במהלך אוקטובר, משום שמחיר הדלק הישראלי נותר כפול ממחירו של הדלק המצרי (5.90 ₪ לליטר לעומת 2.70 ₪ לליטר).

מוענק לתושבים שבתיהם נהרסו (5,000 דולר) או ניזוקו (3,000 דולר), ומאפשר למשפחות לכסות חלק מעלויות השכירות והמחיה עד להשלמת עבודות הבניה והשיקום של בתיהן. פעילויות סילוק פסולת הבניין שיזמה תכנית הפיתוח של האו"ם החלו ביולי וצפויות להימשך שנה אחת; עד כה, סולקו הריסותיהם של 499 יחידות דיור (490) ותשעה מבני ציבור – יותר מ- 140,000 טון של פסולת בטון ופסולת שאינה בטון. בנוסף, סולקו 83 נפלי תחמושת ביותר מ- 200 אתרים באזורי סיכון.

ייבוא דלקים

במהלך החודש, החלו לפעול צינורות הדלק החדשים שהותקנו בכרם שלום ו- 1,739 טון של גז בישול וכמעט 2 מיליון ליטר של דלק תעשייתי הועברו לתוך עזה. באוקטובר חלה ירידה בכמויות גז הבישול והדלק התעשייתי שנכנסו לרצועה דרך כרם שלום ונחל עוז בשיעור של 32 אחוזים ו- 33 אחוזים, בהתאמה, בהשוואה להיקף ייבוא הדלקים בחודש הקודם.

למרות שהתקבלו דיווחים על כניסת מיכלים של גז בישול דרך המנהרות תחת גבול עזה-מצרים, מדובר בכמות זניחה משום

ב- 9 בנובמבר 2009, קרא המתאם ההומניטרי של האו"ם בשטח הפלסטיני הכבוש, מקסוול גיילרד, יחד עם ההתאחדות הבינלאומית של סוכנויות פיתוח (AIDA), לפתיחה מיידית של מעברי רצועת עזה כדי לאפשר לקהילות ולמשפחות פלסטיניות להתכונן לקראת החורף ועונת הגשמים. הוא קרא לממשלת ישראל לאפשר את הכנסתם לרצועה של חומרי בניין, כמות מספקת של דלק תעשייתי הדרוש להפקת חשמל, וכן פריטים חיוניים נוספים הדרושים לשיקום רשתות המים והביוב. "כמו כל אדם אחר, גם לתושבי עזה עומדת הזכות לחיות בכבוד, ללא סבל מתמשך וחסר הבחנה. הם אינם אמורים לסבול מענישה קולקטיבית המוטלת עליהם כתוצאה מהמצור", אמר מר גיילרד.

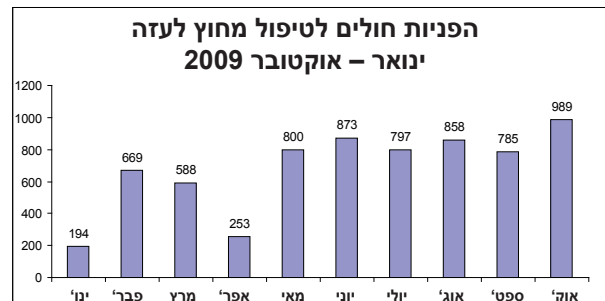
הפניית חולים לטיפול מחוץ לרצועה

המחלקה הפלסטינית לטיפול בהפניות רפואיות (RAD) אישרה 989 הפניות במהלך אוקטובר⁸¹. ההפניות מחודש אוקטובר מתחלקות באופן הבא: 19.2% מהחולים הופנו לקבלת טיפול בבתי חולים הפועלים בגדה המערבית, 31.2% הופנו למוסדות בריאות בגדה המערבית, 27.6% הופנו למצרים, 4% לירדן ו-17% לישראל. יש לציין ש-40% מכלל החולים הזקוקים לטיפולים קרדיו-וסקולריים (לב וכלי דם), אונקולוגיים (טיפול מחלות סרטן), אורתופדיים ואופתלמולוגיים (עיניים) הופנו לבתי חולים בישראל, ומייצגים 61% מהעלות הכוללת של הטיפולים מחוץ לרצועה במהלך החודש.

הפניות חולים לטיפול מחוץ לעזה

משרד התיאום והקישור הישראלי במעבר ארז טיפל ב-974 בקשות להיתר יציאה דרך ארז במהלך אוקטובר, לעומת 693 בקשות בספטמבר. 71.4% מההפניות אושרו, 2.9% נדחו ו-25.5% עוכבו. מבין החולים שבקשותיהם עוכבו הוזמנו 83 לראיון שב"כ כתנאי לאישור הפנייתם, 51 מהם הגיעו לראיון, 29 התבקשו להגיש בקשה חדשה, חולה אחד זכה לאישור לאחר קיום הראיון. במהלך אוקטובר, חל שיפור בשיעור הבקשות המעוכבות, בהשוואה למספר הממוצע של בקשות שעוכבו בין ינואר 2008 לספטמבר 2009 (36 אחוזים).

כל החולים שעוכבו החמיצו את תאריך התור שנקבע להם בבתי החולים שאליהם הופנו ויאלצו להגיש בקשה חדשה לצאת דרך מעבר ארז, לאחר שיקבלו תור חדש בבית החולים.

שני החולים שנזקקו לטיפול בדחיפות נפטרו במהלך החודש, אחד בעת שהמתין לפתיחת מעבר רפיח על מנת שיוכל להגיע אל בית החולים שאליה הופנה והשני בזמן שהמתין לאישור בקשתו לקבלת טיפול בישראל (ראו מסגרת). עד כה ב-2009, מתו 25 חולים בעת שהמתינו לצאת את רצועת עזה לצורך קבלת טיפול.

המשך מיזמים לטיפול במשבר המים והתברואה

המחסור בחומרי בניין, חלקי חילוף ודלקים מונע, מאז הטלת המצור הישראלי ביוני 2007, את תחזוקתן ופעילותן התקינה של תשתיות המים והתברואה בעזה וגורם לסכנה משמעותית לבריאות הציבור ולסביבה. הידרדרות מצבה של המערכת באה לידי ביטוי ביכולתו המוגבלת של מפעל הטיפול במי שופכין של עזה לטפל בכמות השפכים הנוצרת, המאלצת אותו להזרים אל הסביבה עד 80 מיליון ליטר של מי שופכין לא מעובדים ומעובדים חלקית. נוהג זה הגביר את חדירת מי השופכין לאקוויפר של עזה, מה הוביל לירידה נוספת באיכות, שהייתה נמוכה עוד קודם לכן, של המים המסופקים לצריכה ביתית מהאקוויפר התת-קרקעי. הגורם המרכזי המשפיע על איכות המים בעזה הוא העלייה ברמת המליחות של האקוויפר, שמקורה בשאיבת-יתר.

למרות הקשיים העצומים הנובעים מהמצור, מצויים כיום מספר מיזמים בתחומי המים והתברואה בשלבי יישום שונים. מיזמים אלו מיועדים לתת מענה חלקי למשבר המתמשך. למרות שרשויות ישראל הביעו תמיכה במיזמים אלו ואפשרו את כניסתם של חלק מהחומרים הדרושים, יישום המיזמים השתבש כתוצאה מעיכובים ממושכים באישור כניסתם של מטעני הייבוא החיוניים ומקשיים נוספים הכרוכים בתהליך התיאום מול רשויות אלו.

להלן כמה מהמיזמים המרכזיים:

- הקמת מפעל לטיפול במי שופכין בעתות חירום בצפון עזה, במימון הבנק העולמי. לאחר השלמתו, יוכל המפעל לטפל במי הביוב של 500,000 בני אדם והזרים

שני חולים נפטרו בעודם ממתנים לצאת מעזה

ס"ע, בן 59, סבל מאוטם שריר הלב והופנה לטיפול במצרים. ב-15 בפברואר 2009, הוא עבר ניתוח לב פתוח בבית החולים נאצר שבמצרים. חודשיים לאחר מכן, חלה הידרדרות במצבו והוא נזקק להשתלת קוצב לב. ב-11 באוגוסט, הוא הופנה ע"י המחלקה הפלסטינית לטיפול בהפניות רפואיות (RAD) לקבלת טיפול מחוץ לרצועה, משום שהליך רפואי זה אינו מוענק בעזה. מכיוון שמעבר רפיח סגור בדרך כלל ונפתח מעת לעת במתכונת לא סדירה, לא עלה בידי החולה להיכנס למצרים; החולה ניסה שוב ושוב לשנות את ההפניה לבית חולים ישראלי, אולם בקשתו נדחתה ע"י RAD. החולה נפטר ב-28 באוקטובר 2009.

ט"ע, בן 16, אושפז ב-8 באוקטובר בבית החולים שיפא כשהוא סובל מסרטן הדם. רופאו איבחן שמצבו חמור ושהוא זקוק בדחיפות לטיפול חירום מתקדם שלא ניתן לקבל ברצועה. נדרשו שלושה ימים לעיבוד המסמכים שלו לצורך קבלת הפניה דחופה לטיפול בבית החולים תל השומר שבישראל. ב-12 באוקטובר, החולה נפטר חצי שעה לאחר שהתקבלה תשובה לפנייתו.

וכבר החל לפעול ולשרת כ- 10,000 בני אדם.

סוכנות אונר"א מבצעת הערכות בריאות על מנת לזהות סיבות אפשריות להישגים לימודיים נמוכים

תוצאות של מבחנים שנערכו לאחרונה העלו חששות כבדים בנוגע לרמת החינוך המוענק לתלמידי עזה. בשנת הלימודים 2008 – 2009, 14,000 תלמידים, מתוך 207,000 תלמידים הלומדים ב-228 בתי הספר של אונר"א, נכשלו בכל המקצועות. במסגרת תכנית המצוינות לבתי ספר, נקטה סוכנות אונר"א בשנים האחרונות במספר פעולות המיועדות לשפר את הסטנדרטים הלימודיים. לפעולות אלו נוספו לאחרונה הערכות בריאות מקיפות של תלמידים בעלי הישגים נמוכים. תלמידים בעלי הישגים נמוכים וכאלה שנכשלו גם בתכנית לימודי הקיץ של אונר"א עברו בחינות אחידות, שנערכו במחצית השנייה של שנת הלימודים 2008 – 2009.

במסגרת היוזמה החדשה, כל התלמידים שנכשלו בכל המקצועות יעברו הערכות בריאות מקיפות ע"י צוותים ייעודיים המורכבים מרופא ילדים, רופא כללי, אופטומטריסט, אודיולוג, אחות מוסמכת וטכנאי מעבדה. ההערכות מיועדות לזהות את הגורמים להישגים לימודיים נמוכים. במהלך ספטמבר ואוקטובר, נבדקו 1,900 ילדים והגורם הבריאותי הנפוץ ביותר שאותר היה תזונה בלתי מספקת, המתבטאת בעיקר בגובה נמוך, תת משקל, אנמיה ומחלות הקשורות לזיהומים בדרכי השתן.

את השפכים המסוננים בחזרה אל האקוויפר. למרות שהעבודה בעיצומה, קצב ההתקדמות מושפע במידה רבה מהמחסור בחומרים חיוניים;

- שדרוג מפעל טיפול בשפכים בעיר עזה (שייח' עיג'ל'ין), במימון גרמניה. מפעל זה נועד במקור לטפל ב- 23 מיליון ליטר של מי שופכין מדי יום, אך בפועל הוא מטפל ב- 60- 50 מיליון ליטר. השדרוג יבטיח שמי השופכין הנכנסים אל המפעל יעובדו ברמה נאותה, במטרה למנוע את זיהום מי הים והאקוויפר המתרחש כעת. לאחר עיכובים חוזרים ונשנים, העבודות מתוכננות להתחיל בתחילת 2010.
- הקמת שני מפעלים לטיפול במי שופכין בחאן יונס וברפיח ע"י הצלב האדום. העבודה על המפעל בחאן יונס אמורה להסתיים עד סוף 2009. כתוצאה מהגבלות מצד רשויות ישראל, לא ניתן היה לייבא את מרבית החומרים הדרושים למיזמים אלו ונעשה שימוש בחומרים מקומיים (בעיקר ממוחזרים).
- התקנת שלושה מתקני התפלה המיועדים לשפר את איכות מי השתייה. שניים מהמתקנים, שהועברו לעזה ע"י קרן החירום הבינלאומית של האו"ם לילדים (יוניצ'ף) לאחר עיכוב של למעלה משנתיים, הותקנו ברפיח ובחאן יונס והינם צפויים להיכנס לפעילות במהלך דצמבר 2009. כל אחד מהמתקנים ישרת אוכלוסייה המונה כ- 15,000 בני אדם. המתקן השלישי, שהועבר ע"י ארגון איטלקי לא ממשלתי (GVC), הותקן במחנה הפליטים אל בוריג'

נושאים המתייחסים לשפ"כ כולו

ממצאי הסקר העלו כי התושבים המתגוררים באזורי סיכון גבוה הינם עניים יותר ומוגנים פחות במידה משמעותית, בהשוואה למשפחות המתגוררות באזורים אחרים של השפ"כ. הם חיים בתנאי דיור ירודים יותר וזוכים לגישה מועטה יותר למזון, מים ושירותים בסיסיים, בהשוואה לאוכלוסייה הכללית של השפ"כ. בנוסף, שיעורי הדיכאון בקרב אוכלוסיית קהילות אזורי הסיכון הגבוה הינם גבוהים ביחס לאוכלוסייה הכללית ומנגנוני ההתמודדות והשרידה העומדים לרשות אוכלוסייה זו הולכים ואוזלים או מוצו כמעט לחלוטין.

כמעט מחצית מהנסקרים באזורי הסיכון הגבוה דיווחו שהם החליפו את מקום מגוריהם לצמיתות או באופן זמני לפחות פעם אחת מאז שנת 2000, זאת לעומת 15 אחוזים מהנסקרים בקרב האוכלוסייה הכללית. הריסת בתים זוהתה כגורם הנפוץ ביותר לעקירה (41 אחוזים). בנוסף, הן בגדה המערבית והן ברצועת עזה, משפחות עקורות רבות סבלו מאיבוד הכנסותיהן ומקורות הפרנסה שלהן; כ- 38 אחוזים מהנסקרים באזורי סיכון גבוה אשר דיווחו על איבוד מקום עבודתם סיפרו שהם החליפו את מקום מגוריהם. כמו כן, היעדר ביטחון אישי מהווה מקור מרכזי לדאגה: בעוד ש- 61 אחוזים מהנסקרים בקרב האוכלוסייה הכללית דיווחו על תחושת ביטחון, 17 אחוזים בלבד מהנסקרים המתגוררים באזורי סיכון גבוה (9 אחוזים

אוקטובר 2009	ספטמבר 2009	
0	1	ילדים פלסטינים שנהרגו ⁹¹
0	0	ילדים ישראלים שנהרגו
30	8	ילדים פלסטינים שנפצעו
0	0	ילדים ישראלים שנפצעו
13	0	ילדים פלסטינים שנעקרו עקב הריסת בתים
325	326	ילדים פלסטינים בבתי כלא ישראליים

ארגון Save the Children UK פרסם ממצאי סקר על עקירה כפויה

ארגון Save the Children UK פרסם ממצאי סקר שנערך לאחרונה⁹², אשר בחן את תנאי החיים של משפחות המתגוררות באזורים מרוחקים בשטח הפלסטיני הכבוש (שפ"כ) ושזוהו כמתאפיינים ברמת סיכון גבוהה לעקירה. המחקר התבסס על סקר שנערך ברמת משק הבית ביוני 2009, שבמסגרתו נערכה השוואה בין התנאים באזורי סיכון גבוה באזור C בגדה המערבית, ב"איזורים סגורים" שבין הגדר והקו הירוק וב"אזור החיץ" המורחב ברצועת עזה, לבין התנאים באזורים שנבחרו באקראי במיקומים אחרים בגדה המערבית ובעזה¹².

בעזה, 23 אחוזים בגדה המערבית) השיבו באופן דומה - הסיבות המרכזיות שצינו היו קשורות לכיבוש הישראלי.

ללא קשר לסיבת העקירה, מן הסקר עולה כי מצבן של המשפחות העקורות הינו גרוע במידה משמעותית, מבחינת תנאי חיים, השלכות סוציו-אקונומיות ורווחה פסיכו-סוציאלית, ממצבן לפני העקירה. ששים ושמונה אחוזים מהתושבים שנעקרו ממקום מגוריהם באזורי סיכון גבוה בגדה המערבית ו-38 אחוזים בעזה, נשארו בסטטוס של עקורים חסרי בית למשך יותר משנה שלמה. למרות גורמי הפגיעות והחששות הכרוכים במגורים באזורי סיכון גבוה, 78% מהעקורים הביעו רצון לשוב לבתייהם.

לבסוף, בעוד שככל הנראה סיוע הומניטרי מגיע אל הנזקקים בעזה, דיווחו יותר ממחצית ממשקי הבית שנסקרו באזורי סיכון גבוה בגדה המערבית, שהם אינם מקבלים סיוע הומניטרי מארגונים מקומיים ובינלאומיים, למרות הידרדרות התנאים הסוציו-אקונומיים וצמצום הגישה לשירותים כתוצאה מהעקירה.

דוח חדש על מעצרים מנהליים

שני ארגוני זכויות אדם ישראליים, בצלם והמוקד, פרסמו החדש דוח מקיף באורך 80 עמודים המתעד את הנהגה של רשויות ישראל לעצור פלסטינים בשפ"כ לתקופות ארוכות ללא הגשת כתב אישום. נוהג זה שולל מהעצורים את הזכות להליך שיפוטי ראוי, לרבות זכותם לדעת מדוע הם מוחזקים במעצר, את מועד שחרורם ואילו ראיות עומדות כנגדם, וכן את זכותם לנסות ולערער על ראיות אלו.

בגדה המערבית, נוהג זה מתבצע לאחר הוצאת צו מעצר מנהלי ע"י פיקוד המרכז של צה"ל. הטעמים הניתנים להוצאת הצו הינם שאותו אדם מהווה סכנה ל"ביטחון האזור" וכי לא ניתן למנוע את הסכנה בכל אמצעי אחר. נכון ל-30 בספטמבר 2009, הוחזקו 335 פלסטינים במעצר מנהלי, מתוכם כ-37 אחוזים הוחזקו למשך שישה חודשים עד שנה וכמעט 33 אחוזים הוחזקו למשך שנה עד שנתיים. לעומת זאת, את הפלסטינים תושבי רצועת עזה ניתן להחזיק במעצר ללא משפט במסגרת "חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים", שהעבירה כנסת ישראל ב-2002. במקור, החוק נועד לאפשר החזקה במעצר של אזרחים לבנוניים שהוגדרו כ"קלפי מיקוח" לצורך חילופי שבויים וגופות. החוק מגדיר "לוחם בלתי חוקי" כאדם שאינו זכאי לסטטוס של שבוי מלחמה והמשתייך לכוח

המבצע פעילות עוינת כנגד מדינת ישראל. נכון לסוף חודש ספטמבר, הוחזקו בישראל תשעה תושבי עזה המוגדרים "לוחמים בלתי חוקיים".

הארגונים קוראים לממשלת ישראל לשחרר את האסירים המנהליים או להגיש נגדם כתבי אישום בכפוף לסטנדרטים של הליך שיפוטי ראוי, המוגדרים במסגרת החוק הבינלאומי, וכן לבטל את "חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים".

הליך הפניה המשולב (CAP) ועדכון בנושא פעילות הקרן לסיוע חירום הומניטרי (HRF)

נכון ל-17 בנובמבר, עומד שיעור המימון של הליך CAP המתקון לשנת 2009 על כ-70 אחוזים, לאחר שהתקבלו 522.8 מיליון דולר מתוך 807.5 מיליון הדולר הדרושים. מיזמים ברצועת עזה, הכוללים מספר מיזמים המשותפים לגדה המערבית, זכו למימון בסך 361 מיליון דולר. המגזר הגדול ביותר, תחום המזון, המייצג כשליש מהצרכים הכספיים של הליך CAP, זכה עד כה למימון בסך 149.7 מיליון דולר מתוך 256.3 מיליון הדולר הדרושים. מגזרי ההתאוששות הכלכלית, התיאום והתמיכה והחינוך זכו למימון בשיעור העולה על 40 אחוזים.

במהלך אוקטובר, מומנו שני מיזמים בסך 375,000 דולר. המיזם הראשון הינו בתחום המים, התברואה וההיגיינה והוא מומן ע"י הארגון ההומניטרי הפולני (Polish Humanitarian Organization). המיזם מיועד למנוע חדירת מי שופכין אל מערכת אספקת המים ואל מי התהום במטרה לשפר את בריאות הציבור ואת איכות החיים והסביבה באזור אל סאטר. ברשותותיהן של רשות המים של יישובי חוף עזה (CMWU) ועיריית חאן יונס מתועדים מקרים רבים של זיהום מי השתייה באזור, בו לא פועלים מנגנונים ראויים לאיסוף ולהזרמה של מי שופכין; הצפות של מי ביוב ודליפתם לתוך רשת אספקת המים ומי התהום מתרחשות לעתים קרובות וכתוצאה מכך, האוכלוסייה נמצאת בסכנת חשיפה למחלות הנישאות במים.

המיזם השני מבוצע ע"י ארגון Relief International UK. זהו המיזם הראשון במגזר החקלאות הממומן באמצעות קרן HRF. המיזם מיועד לספק מענה לצורכי השיקום במגזר החקלאי ולסייע לחקלאים ולמשפחותיהם שנכסיהם המניבים, ביניהם אדמות ויבולים, הושמדו במהלך מבצע "עופרת יצוקה". היעד המרכזי הינו לסייע למשפחות עניות המתפרנסות מחקלאות לפתח מקורות פרנסה בני-קיימא.

1. בנוסף, 23 פלסטינים נפצעו בידי מתנחלים ישראלים בגדה המערבית.
2. פעילי ישראלי נוסף נפצע בידי כוחות הביטחון הישראליים ב-2 באוקטובר 2009.
3. במהלך אוקטובר נרשם המספר הגבוה ביותר של פלסטינים שנפצעו במהלך הפגנות מחאה נגד הגדר מאז מאי 2009, כאשר 53 פלסטינים נפצעו. בין יוני וספטמבר 2009, נפצעו 10 פלסטינים בממוצע מדי חודש במהלך הפגנות מחאה נגד הגדר.
4. עמירה הס, "חייל צה"ל נעצר בחשד שהכה פעיל נגד גדר ההפרדה", הארץ, 9 באוקטובר 2009.
5. ראו הודעה משותפת של אל-דמיר ושל "Stop the Wall" campaign, "עדכון בנושא מעצרו של פעיל ומגן זכויות האדם מוחמד עותמן", 20 באוקטובר 2009 ו-9 בנובמבר 2009 (אנגלית).
6. נתון זה משקף את תדירות התקריות המדווחות. הוא אינו מהווה אינדיקציה לחומרת התקרית או לרמת האלימות.
7. נתון זה אינו כולל את מספר הפלסטינים שנפצעו בידי כוחות הצבא או המשטרה הישראלים במהלך תקריות הקשורות למתנחלים. הוא משקף את מספר הפלסטינים שנפצעו ע"י מתנחלים ישראלים בלבד.
8. במהלך תקופת הדיווח, הרסה עיריית ירושלים שני מבנים בבעלות פלסטינית, בית מגורים ומכלאה לבע"ח, בשכונת בית חנינה שבירושלים המזרחית, בגין היעדר היתר בנייה. כתוצאה מכך נעקרה ממקום מגוריה משפחה בת חמש נפשות, כולל שלושה ילדים. כמו כן בבית חנינה, ניזוקו היסודות של שני בניינים שהיו בתהליכי בנייה; אחד המבנים נועד לשמש כשמונה יחידות דיור גדולות. ב-27 באוקטובר, הרסה עיריית ירושלים שלושה מבנים בשכונת ענתה, בית סחור וג'בל מוכאבר שבירושלים המזרחית. כתוצאה מכך נעקרו ממקום מגוריהן שש משפחות בנות 26 נפשות, כולל עשרה ילדים. בנוסף, שתי משפחות בנות 19 נפשות, כולל שמונה ילדים, הושפעו מההריסה החלקית של בתיהן בג'בל מוכאבר באותו יום. כמו כן, בעלי בתים פלסטינים הרסו בכוחות עצמם שני מבנים, ביניהם בית מגורים אחד, בעקבות קבלת צווי הריסה מטעם רשויות ישראל.
9. ראו סיקור מיוחד של משרד OCHA בשפ"כ, "משבר התכנון בירושלים המזרחית: כיצד להבין את תופעת הבנייה 'הבלתי חוקית' בירושלים", אפריל 2009.
10. יקותיאל צפרי וציפי מלכוב, "התחזית: סערה בינלאומית", ידיעות ירושלים, 23 באוקטובר 2009, ע"מ 16.
11. ערימת העפר הוצבה במקום באוגוסט 2009 בעקבות סדרת תקריות של יידי אבנים לעבר כלי רכב הנושאים לוחית רישוי ישראלית שנסעו בכביש 55, בסמוך לכפר, ושיבשה את הגישה
12. לפני הסרתם של מכשולים אלו, הכריז המנהל האזרחי הישראלי על הסרתם המתוכננת של 100 מכשולים, מתוכם עלה בידי משרד OCHA לאמת את הסרתם של 39 בלבד.
13. לפרטים נוספים על השפעתן של הגבלות הגישה הנובעות מהגדר על המגזר החקלאי, ראו דוח OCHA חמש שנים לאחר מתן חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק: סיכום ההשלכות ההומניטריות של הגדר, אוגוסט 2009.
14. לפי בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים והאגודה לזכויות האזרח בישראל, בין השנים 2000 ו-2006, יותר מ-40 אחוזים מהדירות שבבעלות פלסטינים במרכז העיר התרוקנו מדיירים ויותר מ-75 אחוזים מבתי העסק הפלסטיניים סגרו את שעריהם כתוצאה משילוב של התנכלויות מצד מתנחלים והגבלות על חופש התנועה. ראו, עיר רפאים: מדיניות ההפרדה הישראלית ודחיקת רגליהם של פלסטינים ממרכז חברון, מאי 2007.
15. למרות שישראל פיזרה אלפי כרוזים מעל אזורים שונים של עזה, אשר הזהירו את התושבים במפורש לשמור מרחק של 300 מטרים לפחות מהגבול עם ישראל, לעתים נפתחה אש לעבר תושבי עזה ששהו בשטחים חקלאיים הממוקמים במרחק של 1,000 מטרים מהגבול.
16. 52900 מבנים ספגו נזקים קלים.
17. בממוצע, נכנסים לרצועה 70% בלבד מכמות הדלק התעשייתית הדרושה לפעילות תחנת הכוח של עזה.
18. בנוסף, 165 חולים הופנו בספטמבר ו-177 חולים הופנו באוקטובר לקבלת טיפול במסודות רפואיים המופעלים ע"י ארגונים לא ממשלתיים בתחומי רצועת עזה.
19. ילד פלסטיני נוסף נהרג מפגיעת רכב צבאי.
20. ביוני 2009, ערך ארגון Save the Children UK סקר ברמת משק הבית בעזרת חברת Near East Consulting בגדה המערבית (לא כולל ירושלים המזרחית) ובעזה. הסקר כלל 1,529 פרטים במקומות שנבחרו באופן אקראי ברחבי הגדה המערבית ורצועת עזה. מבין אלו, התקיימו 472 ראיונות אקראיים באזורים שזוהו כמתאפיינים ברמת סיכון גבוהה באזור C של הגדה המערבית ובאזורים הסמוכים לאזור החיץ בעזה או הממוקמים בתחומי.
21. מתוך 1,529 הראיונות, 472 ראיונות אקראיים התקיימו באזורי סיכון גבוה.

ברשימה המפורטת לעיל ארגוני וסוכניות או"ם וארגונים הומניטריים מקומיים ובינלאומיים המשתתפים בקבוצות עבודה מגזרית ומספקים בעקביות מידע עבור דו"ח המעקב ההומניטרי:

United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Programme (UNDP), United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and Works Agency for

Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Programme (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence for Children International - Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG), Campaign for the Right to Enter, ACF-E, AAA, ACP, ACAD, and members of the Temporary International Mechanism (TIM).

*לפרטים ולמידע נוסף פנו אל יחזקאל ליין, דוא"ל: lein@un.org טל: 02-5829962

הנוסח המחייב הוא המקור בשפה האנגלית, לקריאתו פנו לאתר OCHA:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_humanitarian_monitor_monthly_report_2009_10_18_english.pdf